

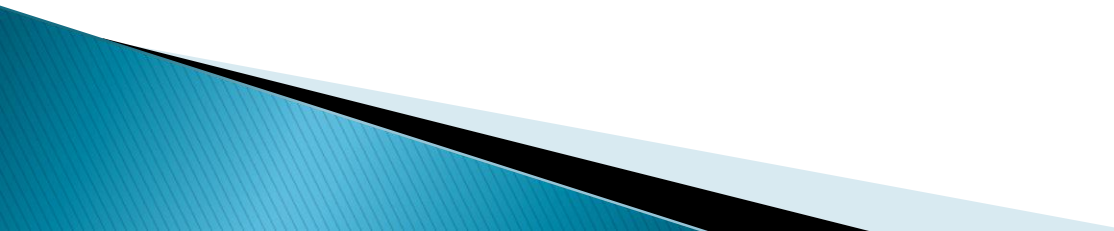

BPrAL AAB
CILËSI. LIDERSHIP. SUKSESI!

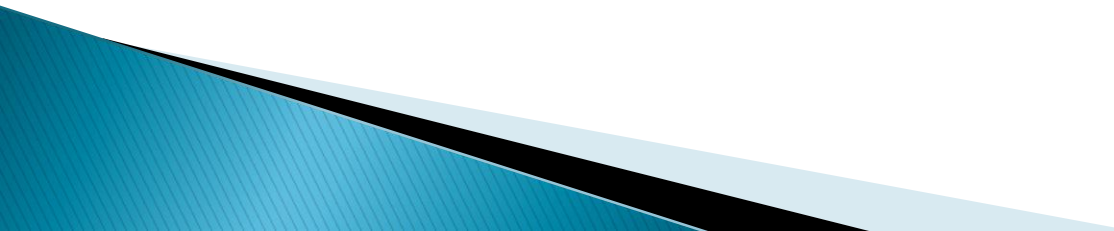
Qeverisja e korporatave

Prof. Agron Dida

Përmbajtja

- ▶ Objekti qeverisjes së korporatës
 - ▶ Qasja ndaj qeverisjes së korporatës
 - ▶ Sistemet e kontroleve të brendshme
 - ▶ Auditimi i brendshëm
 - ▶ Rreziqet e biznesit dhe
 - ▶ Vlerësimi i rreziku
-

Kapitulli: I-2 Objekti i qeverisjes së korporatës

- ▶ Palët e interesuara në qeverisjen e korporatës
 - ▶ Çështjet kryesore në qeverisjen e korporatës
-

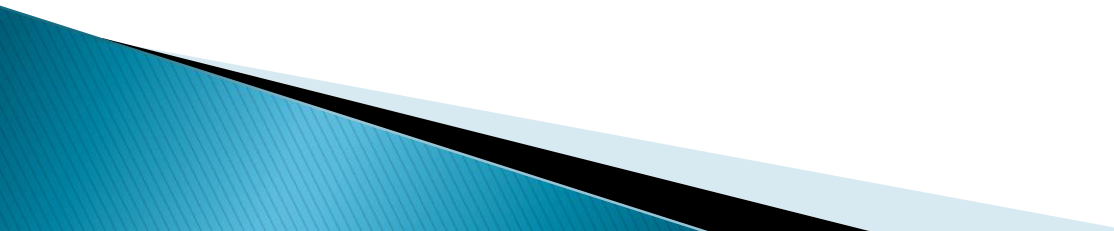
Palët e interesuara në qeverisjen e korporatës

- ▶ Palët e interesuar janë të gjitha entitetet (personat, grupet ose entitetet e ndryshme nga njerëzit) të cilët:
 - ose kane ndikim mbi veprimet dhe politikat e një organizate;
 - ose mbi të cilët kane ndikim veprimet dhe politikat e organizatës
- ▶ Kjo është marrëdhënie dy – drejtimshe:
 - Secili grup i palëve të interesuar **pret ose dëshiron diçka ndryshe nga organizata** dhe ka pretendime të ndryshme mbi organizate.

Teoria e palëve të interesuara

- ▶ Korporatat moderne të mëdha shihen si **organizata te fuqishme me ndikim të madhë nga ana sociale, ekonomike dhe politike**
 - Përdorimi i pakufizuar i fuqisë mund të dëmtojë të drejtat e njerëzve të tjerë
 - Mbyllja e një fabrike të madhe (si shembull)

Klasifikimi i palëve të interesuara

- ▶ **Të brendshme** – punonjësit, menaxhmenti
 - ▶ **Të lidhura** – aksionarë, klientë, furnitorë, huadhënës
 - ▶ **Të jashtme** – qeveria, publiku, grupet e presionit
-

Klasifikimi sipas Evan-Freeman

- ▶ **Të ngushta** – ndikim më i madh i strategjisë së organizatës: aksionarë, menaxherë, punonjës, klient, etj
- ▶ **Të gjëra** – ndikim më i vogël i strategjisë së organizatës: qeveria, komuniteti i gjerë, etj

Klasifikimi sipas Clarkson

- ▶ **Parësore** – pa pjesëmarrjen e tyre, organizata do të kishte problem me vijimësinë: klient, furnitorë, qeveria (legjislacioni dhe tatimet)
- ▶ **Dytësore** – humbja e pjesëmarrjes së tyre nuk ka ndikim mbi ekzistencën: komuniteti i gjerë (mbase edhe menaxhmenti)

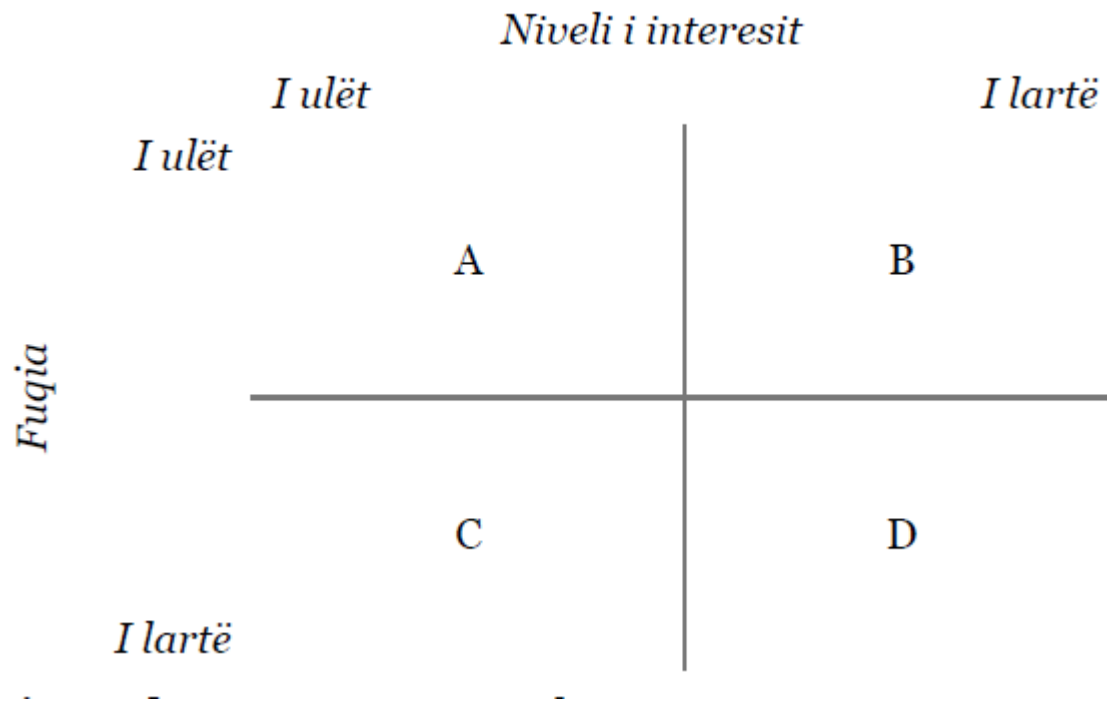
Klasifikimi sipas Mahoney

- ▶ **Aktive** – pjesëmarrje aktive në aktivitetin e organizatës: aksionarët, menaxhmenti, por edhe ata që nuk janë pjesë e strukturave të organizatës si rregullatorët, grupet e presionit
- ▶ **Pasive** – pjesëmarrje pasive në aktivitet: shumica e aksionarëve, komunitetet lokale dhe qeveria etj

Fuqia e palëvë të interesuara

- ▶ **Mendelov** – i klasifikon palët e interesuara me anë të një matrice
- ▶ Sa më e madhe të jetë fuqia e një grupi të palëve të interesuar, aq më e madhe do të jetë influenca e këtij grupi mbi strategjinë e organizatës.

Matrica e Mendelovv

Rolet e palëve të interesuara

- ▶ Raporti mbi qeverisjen e korporatës përqendrohet kryesisht mbi: **rolet, interesat dhe pretendimet** e palëve të interesuar në qeverisjen e saj
- ▶ **Drejtorët** – roli përcaktohet me aktin e themelimit
 - Drejtorë ekzekutiv dhe jo-ekzekutiv
- ▶ **Sekretari i kompanisë** – rol monitorues (respektimi i rregulloreve)
- ▶ **Punonjësit** – implementimi i strategjisë
 - Të interesuar për mjedisin dhe të ardhmen

Rolet e palëve të interesuara (2)

- ▶ **Sindikatat** – informata për punonjësit, ushtrim i influencës përmes fondeve pensionale
- ▶ **Furnitorët**– e mëdhenj shpesh janë pala kyçe e interesuar në bizneset në të cilat kostot dhe cilësia e materialeve janë elemente shumë domethënëse.
- ▶ **Klientët**– Ato që presin klientët janë jo vetëm kostot të ultë por edhe cilësi të lart si të produkteve ashtu edhe shërbimeve
- ▶ **Auditorët**– janë proceduarat më të rëndësishme të qeverisjes së korporatës sepse mundëson investuesve shumë më shumë besim në informacione që afrohen.

Rregullimi

- ▶ Rregullimi mund të përkufizohet si të gjitha format e ndërhyrjes së shtetit në mënyrën se si operon tregu i lirë e cila përfshin:
 - Rregullimin e kërkesë dhe ofertës
 - Çmimeve
 - Fitimeve
 - Sasive
 - Cilësive
 - Hyrjes dhe daljes prej tregut
 - Informacioneve
 - Teknologjisë dhe të gjitha aspekteve tjera të prodhimit dhe konsumit që përmban tregu

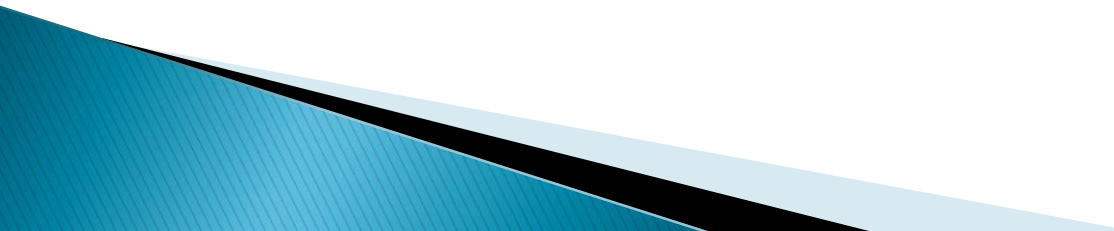
Metodat kryesore të rregullimit

- ▶ Janë dy metoda kryesore të rregullimit:
 - **Kontrolli i çmimeve** – rritja e çmimeve të jetë me e vogël se rritja e inflacionit, dhe
 - **Kontrolli i fitimit** – fitim në proporcion me kapitalin e investuar
- ▶ Rregullatorët duhet të kenë parasysh:
 - Promovimin aktiv të konkurrencës
 - Adresimit i çështjeve të cilësisë dhe sigurisë

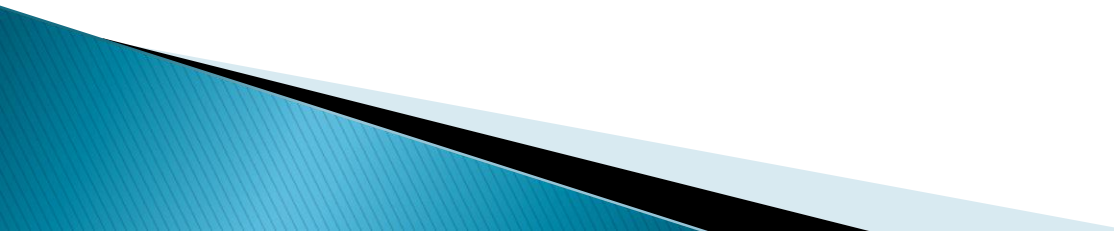
Kostot e mundshme të rregullimit janë:

- **Kosto e detyrimit** – themelimi i agjencie rregullatorë
 - **Kosto direkt**–themelimi dhe menaxhimi agjencie rregullator
 - **Kosto indirekte**–kostoja e organizatave te rregulluar gjate përmbushjes së rregullave
- **Zënia rob e rregullatorit** – rregullatori kontrollohet nga i rregulluari
- **Pasojat e paqëllimshme të rregullimit** (efekti Aversch–Johnson)

Qeveria

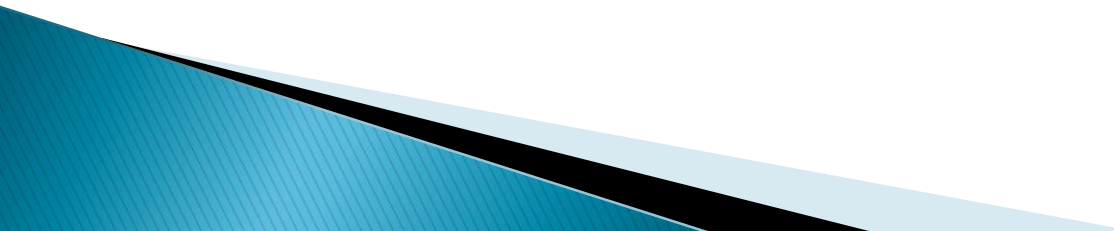
- ▶ Nuk kanë interes të drejt për drejt ekonomik
 - ▶ Përcakton tatimet
 - ▶ Klima e përgjithshme rregullative dhe e kontrollit: ushtrimin presioneve fiskale dhe metodat tjera te ndërhyrjes
 - ▶ Ofron fonde për mbulimin e investimeve
 - ▶ Ofron lehtësira
-

Bursat e këmbimit të aksioneve dhe të letrave me vlerë

- ▶ Përmes tyre kompania mbledhë fonde ndërsa investuesit transferojnë aksionet
 - ▶ Regjistron kompanitë e tregtueshme publikisht
 - ▶ Përcakton rregulla strikte
-

Investuesit institucional

Menaxhojnë fondet e investuara nga individët.

- ▶ Fonde pensionale
 - ▶ Kompani të sigurimeve
 - ▶ Truste të investimeve
-

Çështjet kryesore në qeverisjen e korporatës

- ▶ Roli i bordit dhe përbërja
 - ▶ Cilësia e raportimit financiar dhe auditimit
 - ▶ Kompensimi i drejtorëve
 - ▶ Menaxhimi i rrezikut
 - ▶ Përgjegjësia sociale e korporatës
-